

Galpert Ósiás És Családja

Ez a kép a családomat ábrázolja. Ez az egyetlen olyan felvétel, ahol a szüleimmel együtt vagyok lefényképezve. A kép Munkácson készült 1927-ben. Bal oldalon állok én, mellettem az anyukám, mellette a nővérem, Olga, aki Weisgarten lett a férje után. Mellette áll az apánk, végül pedig a kishúgom, Jona, aki Stein lett a férje után. 1919-ben volt a szüleim esküvője, amikor Kárpátalja már Csehszlovákiához került. Azt hiszem, hogy házasságközvetítőn keresztül házasodtak össze. Akkoriban az volt a szokás, hogy sádhenhez, házasságközvetítőhöz fordultak az emberek. A szüleimnek hagyományos zsidó esküvője volt. Édesanyám mesélt arról, hány libát vágtak le az esküvőre, milyen vendégek voltak, de én szinte semmit sem jegyeztem meg abból, amit mesélt. Én akkor kislány voltam, és mindez engem oly kevésbé érdekelt. A hüpe otthon volt felállítva, és eljött a rabbi a zsinagógából, ahová édesapám járt. Elmondta a házasságkötés hagyományos szövegét, aztán a fiataloknak egy tányért kellett a földre dobniuk, és rátaposni, hogy összetörjön. Manapság poharat törnek el, akkoriban tányért törtek. Mikor a tányér összetört, a vendégek azt kiáltották: Mázél tov! [héber: sok szerencsét!], és lakodalmas dalokat kezdtek énekelni. Aztán jött a tánc. Az első táncot egymással járta az ifjú pár, aztán a vendégek táncoltatták meg egymás után a menyasszonyt. Minden vendég fizetett a menyasszonytáncért. A gazdagok mindig felmutatták, hogy mennyit dobnak a tányérba, hogy így emeljék az árat, a szegények meg csak úgy dobták a pénzt, hogy senki se lássa, mennyit raktak. Ilyeneket mesélt az édesanyám. Az esküvő után a rokonok segítségével vettek egy házat a szüleim. Munkácson a zsidók egy környéken laktak, a város központjában. Ez nem azt jelenti, hogy ott csak zsidó házak lettek volna, de voltak olyan utcák, ahol csak zsidók laktak, például volt egy utca, amit így is hívtak: Jiddisgász [jiddis: Zsidó utca]. A Jiddisgászban lakott a leendő feleségem, Ackermann Tilda is. Mi pedig a mellette lévő utcában laktunk, ahol vegyesen voltak zsidó és nem zsidó házak. A mi házunkhoz nem tartozott gazdálkodásra alkalmas telek. A város központjában senki nem tartott háziállatot, nem folyt növény- és gyümölcsstermesztés. Ilyesmivel a város szélén lakó parasztok foglalkoztak. A központban nagyon drága volt a föld, és csak nagyon kicsi telkek voltak. A nagyszüleim tőlünk nem messze, a Dankó utcában laktak. Édesapám nyitott a házunkban egy kis szatócsboltot. Három szobánk volt, édesapám a legnagyobb szobában rendezte be a boltot. A bejárat az utcáról nyílt. A lakásba is az üzleten keresztül lehetett bejutni. Egy ilyen szatócsboltban csupa olyasmit tartottak,

amire minden nap szükség van. Amint egy kicsit nagyobbak lettünk, mi, gyerekek is segítettünk édesapámnak. A bevétel nem volt nagy, de biztosította a létminimumot. Nem voltunk sem gazdagok, sem szegények: mi magunk sem éhezünk, és csütörtökönként tudunk segíteni a szegényeken, hogy nekik is legyen sábeszre megterített ünnepi asztaluk. Hárman voltunk testvérek. A nővérem, Olga 1920-ban született. A zsidó neve Frima volt. Én 1923. június huszadikán születtem. A cseh anyakönyvi kivonatba az Arnust utónév került, a zsidó nevemet pedig édesanyám apja, Áron nagyapám tiszteletére kaptam. Aztán később, már a magyarok idejében, Ernőnek hívtak, a Szovjetunióban pedig Erneszt lett a nevem. De én mindig, mindenkinek Ari voltam. A húgom, Ibolya 1925-ben született. A zsidó neve Tojbe. Most Izraelben Jonának hívják. Tojbe annyit tesz, galamb, héberül pedig úgy mondják a galambot, hogy jona.